

Zdzisław Jurczyk
Politechnika Śląska

OPTIMALNE HARMONOGRAMOWANIE PROCESU WYTŁACZANIA BLACH KAROSERYJNYCH

Streszczenie. W pracy przedstawiono uproszczony model procesu wytłaczania blach karoseryjnych i sformułowano zadanie harmonogramowania procesu. Omówiono algorytm optymalnego harmonogramowania procesu wytłaczania oparty o programowanie wieloetapowe..

Wprowadzenie

Proces wytłaczania blach karoseryjnych jest wielooperacyjnym procesem, którym wyroby końcowe czyli wytłoczki, uzyskuje się w wyniku wykonania a odpowiednich wykrojach blach ciągu operacji tłoczenia na prasach wymaganych tonażu. Prasy te z zamontowanymi na nich narzędziami, czyli tłocznikami, muszą występować kolejno po sobie w linii. Poszczególne asortymenty wytłoczek wykonuje się partiami, przy czym, ze względu na pracochłonność operacji montażu i demontażu tłoczników (czyli, tzw. przebrojenia pras) korzystna jest realizacja produkcji w możliwie najdłuższych partiach. Maksymalne możliwe długości partii uzależnione są od stanu zabezpieczenia materiałowego, pojemności magazynu wytłoczek oraz od stanu zapasów wytłoczek w magazynie.

Wytłoczki każdego asortymentu wydawane są z magazynu prawie równomiernie, zgodnie z planem produkcji karoserii. Celem sterowania procesem wytłaczania jest utrzymywanie (przy uwzględnieniu wszystkich ograniczeń technologiczno-organizacyjnych) odpowiedniego, racjonalnego poziomu zapasów wytłoczek w magazynie, pozwalającego na zapewnienie ciągłości dostaw etali na spawalnię (także w przypadku awarii maszyn i tłoczników lub wystąpienia innych zakłóceń).

Problematyka harmonogramowania procesu wytłaczania jest przedstawiona .in. w pracach [4-5] przy czym prace [4,5] poświęcone są heurystyczno-symulacyjnym algorytmom harmonogramowania dla modeli o różnym stopniu szczegółowości, natomiast w [2,3] przedstawiono algorytmy optymalnego harmonogramowania dla pewnych uproszczonych modeli pojedynczej linii pras.

Model matematyczny procesu wytłaczania i formalizacja zadania harmonogramowania

Prasy pracujące w tłoczni pogrupowane są w linie. Cechą charakterystyczną każdej prasy jest jej tonaż, który decyduje o operacjach jakie można

na niej wykonać. Prasy zatem opisać można za pomocą macierzy

$$U = [u_{ij}] , \quad j=\overline{1, J} , \quad i=\overline{1, I} \quad /1/$$

gdzie: u_{ij} - tonaż j-tej prasy i-tej linii,

I - liczba linii pras,

J - maksymalna liczba pras w liniach. Ze względu na różną liczbę pras w poszczególnych liniach, niektóre elementy macierzy

$u_{ij}=0$, jeśli j-ta prasa nie występuje w i-tej linii.

W tłoczni produkowanych jest L typów wytłoczek. Model produkcji każdego typu wytłoczek dany jest w postaci

$$O_l = \langle M_l, c_l, t_l, t_l^u, t_l^r \rangle , \quad l=\overline{1, L} \quad /2/$$

$$M_l = [m_{lk}] , \quad k=\overline{1, K_l}$$

gdzie: M_l - wektor numerów dopuszczalnych marszrut technologicznych realizacji wytłoczek l-tego typu,

K_l - liczba dopuszczalnych marszrut realizacji wytłoczek l-tego typu,

c_l - liczba pracowników potrzebnych przy realizacji wytłoczek l-tego typu;

t_l - jednostkowy czas operacji tłoczenia wytłoczek l-tego typu. Obrabiane detale przechodzą z prasy na prasę bez możliwości gromadzenia się przed prasami, a zatem czas ten odpowiada czasowi najdłuższej operacji przy wykonywaniu wytłoczek l-tego typu,

t_l^u - czas uzbrojenia pras do realizacji wytłoczek l-tego typu, czyli zamontowania na prasach odpowiednich tłoczników i sprawdzenia poprawności działania przezbrojonego ciągu pras,

t_l^r - czas rozbiorzenia pras czyli demontażu tłoczników.

Każda marszruta technologiczna określa ciąg tonaży pras, na których wykonywane są kolejne operacje tłoczenia. Zbiór wszystkich dopuszczalnych marszrut opisuje macierz

$$A = [a_{kj}] , \quad j=\overline{1, J} , \quad k=\overline{1, K} \quad /3/$$

$$a_{kj} = \begin{cases} \text{tonażowi } j\text{-tej prasy w } k\text{-tej wersji marszruty} \\ 0 \text{ jeśli } j\text{-ta prasa nie jest wykorzystywana w } k\text{-tej} \\ \text{marszrucie} \end{cases}$$

gdzie: K - liczba wszystkich dopuszczalnych marszrut technologicznych.

Obróbce w tłoczni poddawane są, tzw. wykroje blach wykonywane w krajalni na drodze operacji cięcia gilotynowego. Niektóre z typów wytłoczek wykonywane są z odpadów powstałych przy produkcji innych. Zakładając, że z danego typu odpadów może być wykonywany co najwyżej jeden asortyment wytłoczek, informacje o przyporządkowaniu odpadów do wykonywanych z nich wytłoczek można przedstawić w postaci wektora

$$G = [g_1] \quad , \quad l=\overline{1, L} \quad /4/$$

$$g_1 = \begin{cases} 1 & \text{jeśli wyłoczki l-tego typu wykonywane są z odpadów powsta-} \\ & \text{łych przy produkcji l-tych, wyłoczek,} \\ 0 & \text{jeśli wyłoczki l-tego typu nie są wykonywane z odpadów} \end{cases}$$

Gotowe wyroby składowane są w magazynie wyłoczek, którego pojemność opisana jest przez

$$z_1^{\max} = [z_1^{\max}] \quad , \quad l=\overline{1, L} \quad /5/$$

gdzie: $z_1^{\max}$ - liczba sztuk wyłoczek l-tego asortymentu jaką pomieści magazyn

Ze względu na konieczność zapewnienia ciągłości dostaw detali na spawalnię przyjmujemy, że dla każdego asortymentu wyłoczek określony jest minimalny zapas jaki powinien być zawsze dostępny w magazynie

$$z_1^{\min} = [z_1^{\min}] \quad , \quad l=\overline{1, L} \quad /6/$$

gdzie: $z_1^{\min}$ - zapas minimalny dla wyłoczek l-tego typu.

Znane są także:

a) stan zapasów w magazynie wyłoczek w chwili początkowej $t=0$

$$Z = [z_1] \quad , \quad l=\overline{1, L} \quad /7/$$

z_1 - liczba sztuk wyłoczek l-tego typu w chwili $t=0$

b) stan zabezpieczenia materiałowego

$$B = [b_1] \quad , \quad l=\overline{1, L} \quad /8/$$

$$b_1 = \begin{cases} \text{liczbie sztuk detali l-tego asortymentu jaką można wykonać} \\ \text{z dostępnego materiału} \\ \text{liczbie sztuk detali jaką można wykonać z dostępnych odpadów} \\ \text{jeśli } g_1 > 0, \end{cases}$$

c) minimalne, dopuszczalne wielkości partii $n_1^{\min}$, $l=\overline{1, L}$ jakie można wykonać ze względu na czasochłonność przezbrojeń

d) liczby sztuk wyłoczek v_1 , $l=\overline{1, L}$ poszczególnych asortymentów wydawanych z magazynu w jednostce czasu, określone na podstawie planu produkcji karoserii;

e) liczba dostępnych pracowników obsługi C.

Dla tak sformułowanego modelu procesu wytłaczania wyznaczyć należy harmonogram pracy tłoczni w przedziale czasu $(0, \overline{t_B})$, który pozwoli na realizację planu dostaw wyłoczek z magazynu i utrzymanie racjonalnego poziomu zapasów detali w magazynie. Harmonogram ten powinien określać terminy realizacji poszczególnych zadań produkcyjnych, przyporządkowanie zadań do linii, marszruty technologiczne oraz wielkości partii./zadaniem nazywać będziemy wykonanie partii wyłoczek danego typu/

$$EA = \{ \langle l_s, r_s, k_s, q_s^1, q_s^2, q_s^3, n_s \rangle, \quad s=\overline{1, S} \} \quad /8/$$

gdzie: l_s - indeks wyłoczek wykonywanych w s-tym z kolei zadaniu w harmonogramie,

- r_s - numer linii, do której zostało przydzielone s -te zadanie,
 k_s - numer marszruty,
 q_s^1 - termin rozpoczęcia przebrojenia dla s -tego zadania,
 q_s^2 - termin zakończenia realizacji s -tego zadania,
 q_s^3 - termin rozpoczęcia wytłaczania,
 n_s - wielkość partii wytłoczek wykonywanych w s -tym zadaniu,
 S - liczba zadań przydzielonych do wykonania w harmonogramie.

Zakładamy, że w rozpatrywanym przedziale czasu $(0, T_H)$ wytłoczki danego typu można wykonywać co najwyżej jeden raz. Harmonogram pracy tłoczni spełniać powinien następujące ograniczenia:

- 1) liczba detali poszczególnych asortymentów w dowolnej chwili czasu $0 \leq t \leq T_H$ nie może być niższa od zapasu minimalnego i większa od liczby wyznaczonej przez pojemność magazynu

$$z_1^{\min} \leq z_1(t) \leq z_1^{\max}, \quad l = \overline{1, L} \quad /9/$$

$z_1(t)$ - stan zapasów l -tego asortymentu w chwili t .

- 2) liczba pracowników potrzebnych do realizacji harmonogramu nie może przekroczyć zadanej liczby C

$$\bigwedge_{0 \leq t \leq T_H} \sum_{l \in \Omega_t} o_l \leq C, \quad \Omega_t = \{l_s : q_s^1 \leq t \leq q_s^2 + n_s \cdot t_{l_s}, \quad 1 \leq s \leq S\} \quad /10/$$

Ω_t - zbiór numerów typów wytłoczek wykonywanych w chwili t

- 3) wielkość partii wytłoczek przydzielonych do wykonania nie może przekroczyć liczby jaką można wykonać z dostępnego materiału

$$n_s \leq b_{1_s} \quad \text{dla detali wykonywanych z materiału,} \quad /11/$$

oraz dla detali wykonywanych z odpadów ($g_{1_s} > 0$)

$$n_s \leq b_{1_s} \quad \text{jeśli } g_{1_s} \in \{1_1, 1_2, \dots, 1_S\} \quad /12/$$

$$n_s \leq n_r + b_{1_s} \quad \text{jeśli } g_{1_s} \in \{1_1, 1_2, \dots, 1_S\} \text{ i } l_r = g_{1_s}$$

- 4) wszystkie operacje tłoczenia muszą być wykonywane na prasach o wymaganej tonażu

$$\bigwedge_{1 \leq s \leq S} \bigwedge_{1 \leq j \leq J} (a_{k_s, j} > 0 \Rightarrow u_{r_s, j} = a_{k_s, j}) \quad /13/$$

Jako kryterium optymalizacji harmonogramu przyjęto minimalizację sumy czasów przestoju maszyn, przy czym do przestoju wliczać będziemy także czasy przebrojeń.

3. Algorytm rozwiązania zadania harmonogramowania

Do rozwiązania sformułowanego wyżej zadania harmonogramowania wykorzystano programowanie wieloetapowe [6]. Jest to metoda generacji rozwiązań dopuszczalnych z możliwością eliminacji niektórych z nich (tzw. rozwiązań nieperspektywicznych) już w fazie ich konstruowania. Proces znajdowania rozwiązań dopuszczalnych sprowadza się do wieloetapowego procesu decyzyjnego

W każdym etapie decyzyjnym podejmowane są decyzje o przydziale do realizacji jednego dopuszczalnego zadania, z określeniem terminu jego wykonania, wielkości partii, linii na której będzie wykonywane i marszruty. Po η etapach decyzyjnych, każde rozwiązanie zawiera η przydzielonych zadań i można go opisać za pomocą następującego wyrażenia (które nazywać będziemy stanem)

$$\begin{aligned}
 P^{\lambda\eta} &= \{ D^{\lambda\eta}, H^{\lambda\eta}, W^{\lambda\eta} \}, \lambda = \overline{1, \Lambda_\eta} \\
 D^{\lambda\eta} &= [d_{ij}^{\lambda\eta}], \quad j = \overline{1, J}, \quad i = \overline{1, I} \\
 H^{\lambda\eta} &= [h_{sj}^{\lambda\eta}], \quad j = \overline{1, S}, \quad s = \overline{1, \eta} \\
 W^{\lambda\eta} &= [w_k^{\lambda\eta}], \quad k = \overline{1, C}
 \end{aligned}
 \tag{14}$$

- gdzie: $P^{\lambda\eta}$ - stan λ -tej wersji rozwiązania,
 $d_{ij}^{\lambda\eta}$ - chwila zwolnienia j -tej prasy i -tej linii po realizacji η -zadań w λ -tej wersji rozwiązania,
 $h_{sj}^{\lambda\eta}$ - indeks (numer) typu wytłoczek przydzielonych do wykonania w s -tym zadaniu,
 $h_{s2}^{\lambda\eta}$ - numer linii do której zostało przydzielone s -te zadanie,
 $h_{s3}^{\lambda\eta}$ - numer marszruty według której będzie realizowane s -te zadanie,
 $h_{s4}^{\lambda\eta}$ - wielkość partii wytłoczek $h_{s1}^{\lambda\eta}$ -tego typu przydzielonych do wykonania w s -tym zadaniu,
 $h_{s5}^{\lambda\eta}$ - chwila zakończenia realizacji s -tego zadania równa chwili zwolnienia wykorzystywanych maszyn po demontażu tłoczników,
 $w_k^{\lambda\eta}$ - chwila zwolnienia k -tego pracownika po wykonaniu zleconych mu zadań,

Λ_η - liczba dopuszczalnych rozwiązań po η etapach decyzyjnych.

Z każdego stanu $\lambda, (\lambda=1, \Lambda_\eta)$ η -tego etapu generujemy dopuszczalne stany etapu $(\eta+1)$ -szego przydzielając do wykonania każde z dopuszczalnych zadań i wariantując sposoby jego wykonania (wybór linii, marszruty i wielkości partii). Decyzję o przydziale do realizacji zadania wykonania n_1 sztuk wytłoczek l -tego asortymentu ($n_1 \in \{n_1^{\min} + q \cdot \Delta n_1\}$, $q=0, 1, 2, \dots$) według m_{1k} -tej marszruty ($k=1, K_1$) na i -tej linii można podjąć jeśli spełnione są następujące warunki:

- 1) wytłoczki l -tego typu nie były jeszcze wykonywane

$$1 \leq s \leq \eta \quad h_{s1} \neq 1 \tag{15}$$
- 2) prasy i -tej linii odpowiadają wymaganym tonażom

$$1 \leq j \leq J \quad (a_{m_{1k}, j} > 0 \Rightarrow u_{1j} = a_{m_{1k}, j}) \tag{16}$$
- 3) stan zabezpieczenia materiałowego pozwala na realizację n_1 sztuk wytłoczek

$$n_l \leq \begin{cases} b_1 + h_{r4}^{\lambda\eta} & \text{jeśli } g_1 > 0 \wedge \left(\bigvee_{1 \leq r \leq \eta} h_{r1}^{\lambda\eta} = g_1 \wedge h_{r5}^{\lambda\eta} - t_{g_1}^r \leq t_{g_1}^{\lambda\eta} \right) \\ b_1 & \text{w przeciwnym przypadku} \end{cases} \tag{17}$$

4) wyprodukowane wytłoczki zmieszczą się w magazynie

$$z_1 + n_1 - \tau_1^{\lambda\eta} v_1 \leq z_1^{\max} \quad /18/$$

Dla uproszczenia będziemy spełnienie tego warunku w chwili rozpoczęcia procesu wytłaczania przydzielonych do wykonania wytłoczek ($\tau_1^{\lambda\eta}$),

5) stan zapasów detali 1-tego asortymentu nie spadnie poniżej $z_1^{\min}$ przed upływem chwili $\tau_1^{\lambda\eta}$

$$z_1 - \tau_1^{\lambda\eta} v_1 \geq z_1^{\min} \quad /19/$$

Chwilę $\tau_1^{\lambda\eta}$ wyznacza się na podstawie chwili $\tau_1^{\lambda\eta}$ zakończenia przebrożenia potrzebnego podzbioru maszyn i chwili $\tau_1^{**\lambda\eta}$ zwolnienia potrzebnej liczby pracowników obsady

$$\tau_1^{\lambda\eta} = \max\{\tau_1^{*\lambda\eta}, \tau_1^{**\lambda\eta}\} \quad /20/$$

Uzbrojenie pras rozpoczyna się z chwilą zwolnienia odpowiedniego podzbioru pras

$$\tau_1^{*\lambda\eta} = \max_{j \in \alpha_{m_{1k}}} \{d_{1j}^{\lambda\eta}\} + t_1^u \quad /21/$$

$$\alpha_{m_{1k}} = \{j : a_{m_{1k}} > 0, j = \overline{1, J}\} \quad /22/$$

Chwilę zwolnienia oo najmniej c_1 pracowników jest to najmniejsza wartość $\tau_1^{**\lambda\eta}$ dla której spełniona jest zależność

$$d_1^r = \{r : w_r^{\lambda\eta} \leq \tau_1^{**\lambda\eta}, 1 \leq r \leq C\} \quad /23/$$

i moc zbioru

$$|\delta_1| \geq c_1$$

Wtedy stan ξ -tego rozwiązania ($\eta+1$)-szego etapu uzyskujemy poprzez wykonanie operacji modyfikacji stanu

$$P^{\xi, \eta+1} = P^{\lambda\eta} \boxplus \Delta P \quad /24/$$

gdzie: $\boxplus$ operacja modyfikacji stanu, która polega na wykonaniu następujących działań

$$1) \quad D^{\xi, \eta+1} = D^{\lambda\eta} + \Delta D \quad /25/$$

$$\Delta D = [\Delta d_{rs}], \quad r = \overline{1, I}, \quad s = \overline{1, J}$$

$$\Delta d_{rs} = \begin{cases} \tau_1^{\lambda\eta} + t_1 \cdot n_1 + t_1^r - d_{rs}^{\lambda\eta} & \text{jeśli } a_{m_{1k}, s} > 0 \text{ oraz } r=1 \\ 0 & \text{jeśli } r \neq 1 \text{ lub } a_{m_{1k}, s} = 0 \end{cases}$$

$$2) \quad H^{\xi, \eta+1} = H^{\lambda\eta} + \Delta H \quad /26/$$

$$\Delta H = [\Delta h_{sr}], \quad s = \overline{1, \eta+1}, \quad r = \overline{1, 5}$$

$$\Delta h_{sr} = 0 \text{ dla } 1 \leq s \leq \eta, \quad 1 \leq r \leq 5$$

$$\Delta h_{\eta+1, 1} = 1, \quad \Delta h_{\eta+1, 2} = 1, \quad \Delta h_{\eta+1, 3} = m_{1k}, \quad \Delta h_{\eta+1, 4} = n_1,$$

$$\Delta h_{\eta+1, 5} = \tau_1^{\lambda\eta} + t_1 \cdot n_1 + t_1^r$$

$$3) \quad W^{\xi, \eta+1} = W^{\lambda\eta} + \Delta W \quad /27/$$

$$\Delta W = [\Delta w_r], \quad r=1, C$$

$$\Delta w_r = \begin{cases} T_1^{\lambda\eta} + t_1 \cdot n_1 - w_r^{\lambda\eta} & \text{jeśli } r\text{-ty pracownik bierze udział} \\ & \text{w wykonywaniu } (\eta+1)\text{-szego zadania} \\ & \text{tzn. } w_r^{\lambda\eta} \leq T_1^{\lambda\eta} \\ 0 & \text{jeśli } w_r^{\lambda\eta} > T_1^{\lambda\eta} \end{cases}$$

lub liczba niezerowych współrzędnych wektora ΔW jest już równa c_1

Wartość wskaźnika jakości określamy ze wzoru

$$Q^{\xi, \eta+1} = Q^{\lambda\eta} + \sum_{j \in \alpha_{m_{1k}}} (h_{\eta+1,5}^{\xi, \eta+1} - t_1 \cdot n_1 - d_{1j}^{\lambda\eta}) \quad /28/$$

$$i = h_{\eta+1,2}^{\xi, \eta+1}, \quad \alpha_{m_{1k}} \text{ jak we wzorze /21/}$$

Dla eliminacji rozwiązań nieperspektywicznych badamy każdy wygenerowany stan, czy nie jest zdominowany przez stan wcześniej wygenerowany lub też nie dominuje nad stanem wcześniej wygenerowanym.

Jeżeli po wygenerowaniu ξ stanów istnieje takie $1 \leq \lambda < \xi$, w którym

1) przydzielono do wykonania te same asortymenty wytłoczek

$$\bigwedge_{1 \leq s \leq \eta} \bigvee_{1 \leq r \leq \eta} (h_{s1}^{\xi, \eta+1} = h_{r1}^{\lambda, \eta+1}) \wedge (h_{s4}^{\xi, \eta+1} \geq h_{r4}^{\lambda, \eta+1}) \quad /29/$$

2) czasy zwolnienia maszyn i pracowników są korzystniejsze

$$\bigwedge_{1 \leq i \leq I} \bigwedge_{1 \leq j \leq J} d_{ij}^{\xi, \eta+1} \leq d_{ij}^{\lambda, \eta+1} \quad /30/$$

$$\bigwedge_{1 \leq l \leq L} |d^{F, \eta+1}| \gg |d^{\lambda, \eta+1}| \quad /31/$$

$$d^{\lambda, \eta+1} = \{r : w_r^{\lambda, \eta+1} \leq T, 1 \leq r \leq C\}$$

3) $Q^{\xi, \eta+1} \leq Q^{\lambda, \eta+1}$ /32/

to rozwiązanie λ -te jako nieperspektywiczne można wyeliminować.

Oprócz reguły dominacji do eliminacji niektórych stanów można stosować dodatkowo, tzw. regułę wyczerpywania związaną z istnieniem stanów, z których nie można wygenerować żadnego dopuszczalnego rozwiązania ze względu na ograniczenie /9/. W najprostszej postaci reguła ta ma postać

$$\bigvee_{1 \leq \lambda \leq \Lambda\eta} \bigvee_{1 \leq l \leq L} (z_1 + x_1 - v_1 \cdot (\min_{\substack{1 \leq i \leq I \\ 1 \leq j \leq J}} \{d_{ij}^{\lambda\eta}\}) \leq z_1^{\min}) \Rightarrow P^{\lambda\eta} \text{ jest wyczerpany}$$

$$x_1 = \begin{cases} h_{s4}^{\lambda\eta} & \text{jeśli } \bigvee_{1 \leq s \leq \eta} h_{s1}^{\lambda\eta} = 1 \\ 0 & \text{w przeciwnym przypadku} \end{cases} \quad /33/$$

Obie reguły stosujemy w każdym etapie decyzyjnym zmniejszając w ten sposób liczbę generowanych rozwiązań dopuszczalnych. Proces generacji rozwiązań ze stanu $P^{\lambda\eta}$ przerywamy w chwili gdy

$$\min_{1 \leq i \leq I} (\min_{1 \leq j \leq J} d_{ij}^{\lambda\eta}) \geq T_H \quad /34/$$

Liczba etapów decyzyjnych nie jest zatem a priori znana i liczba zadań przydzielonych do wykonania w poszczególnych rozwiązaniach końcowych

może być różna. Wynika to ze specyfiki problemu poszukiwania harmonogramu realizacji zadań w zadany przedziale czasu.

Po utworzeniu zbioru rozwiązań, spełniających warunek /34/ rozwiązanie optymalne wyznaczamy z zależności

$$Q^{\lambda^{opt}, E} = \min_{\lambda \in \Lambda_E} Q^{\lambda, E} \quad /35/$$

gdzie Λ_E - liczba końcowych rozwiązań dopuszczalnych.

Harmonogram HA można wtedy określić na podstawie macierzy $H^{\lambda^{opt}, E}$.

W końcowych etapach decyzyjnych spośród rozwiązań spełniających warunek /34/ można zapamiętywać tylko jedno, najlepsze w sensie przyjętego kryterium, eliminując pozostałe.

4. Uwagi końcowe

W referacie przedstawiono algorytm optymalnego harmonogramowania pracy systemu linii pras. Możliwości praktycznego wykorzystania tego algorytmu przy dużej liczbie produkowanych asortymentów wytłoczek ograniczone są przede wszystkim czasem obliczeń, a także pojemnością dostępnej pamięci operacyjnej komputera.

Skrócenie czasu obliczeń można uzyskać przez:

1. zmniejszenie przedziału czasu, dla którego obliczany jest harmonogram
2. zwiększenie wartości przyrostu wielkości partii A_n , co wpływa na liczbę dopuszczalnych wielkości partii. Prowadzić to jednak może do pogorszenia jakości rozwiązania.
3. stosowanie skutecznych reguł eliminacji rozwiązań nieperspektywicznych (możliwie szybko wykrywających stany zdominowane i wyczerpane).

W przypadku zapisywania stanów poszczególnych rozwiązań w zewnętrznej pamięci masowej - pojemność pamięci praktycznie nie stanowi ograniczenia. Zajętość pamięci można zmniejszyć przez odpowiednią organizację procesu obliczeniowego i generację rozwiązań podzbiórmi, mieszczącymi się w dostępnej pamięci oraz zapamiętywanie najlepszego rozwiązania końcowego z przeszukanych podzbiórów tych rozwiązań. Umożliwie to uzyskanie rozwiązania końcowego (suboptymalnego) przy ograniczonym czasie obliczeń. Korzystne z punktu widzenia procesu obliczeniowego są tzw. trudne sytuacje produkcyjne w tłoczni, występujące w przypadku niskich stanów zapasów wytłoczek w magazynie. Związane to jest ze znacznie mniejszą liczbą dopuszczalnych wariantów rozwiązań.

LITERATURA

- [1]. Jurczyk Z.: Model procesu wytłaczania i koncepcja wieloprocedurowego,

- heurystycznego algorytmu harmonogramowania, ZN Pol. Śl. s. Automatyka, Gliwice 1980, z.55.
- [2]. Jurczyk Z.: Kalendarne planowanie pracy sztampowoczonej linii, mat. konf. ARS'81, Ostrowa 1981.
- [3]. Jurczyk Z., Marecki F.: Discrete process scheduling in a system with series structure, mat. 4- International Symposium on Control Systems and Computer Science, Bukareszt 1981.
- [4]. Jurczyk Z., Marecki F.: Harmonogramowanie procesu wytłaczania blach karoseryjnych, ZN Pol. Śl.nr 44, s. Automatyka, Gliwice 1978.
- [5]. Kowalowski H. i inni : Optymalizacja harmonogramowania produkcji Wydziału Tłoczni w Zakładzie nr 2 w Tychach, raport z pracy n-b, Gliwice 1979-1980 (niepublikowany).
- [6]. Marecki F.: Algorytm programowania wieloetapowego, referat zgłoszony na 4-KK ADPP.
- [7]. Zaborowski B.: System sterowania tłocznią FSO, mat. konf. SYSTER'79 Katowice 1979.

Recenzent: Prof. dr hab. inż. Stanisław Piasecki

Wpłynęło do Redakcji do 30.03.1984r.

ОПТИМАЛЬНОЕ КАЛЕНДАРНОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ ПРОЦЕССА ШТАМПОВКИ ЭЛЕМЕНТОВ КУЗОВОВ ЛЕГКОВЫХ АВТОМОБИЛЕЙ

Р е з ю м е

В работе дана упрощенная модель процесса штамповки элементов кузовов и сформулирована задача календарного планирования этого процесса. Оговорен алгоритм оптимального календарного планирования в виде многоэтапной решающей процедуры.

OPTIMAL SCHEDULING FOR BODY SHEETS DRAWING PROCESS

S u m m a r y

A simplified model of body sheets drawing process is proposed and a scheduling problem is formulated. Optimal scheduling algorithm is based on multi-stage programming method.